

Bauling, Janus

Koog, 29 december 1906 - Deventer, 20 januari 1974

Als radio-amateur oprichter van de eerste draadomroep in Nederland.

Adrianus Leendert (Janus) Bauling, zoon van Neeltje Pielkenrood en Cornelis Martinus Bauling, was als leerling van de Zaandamse HBS al bijzonder geïnteresseerd in de radiotechniek, die toen nog in de kinderschoenen stond. Hij bouwde zelf een ontvangst-installatie en kwam in 1924 op de gedachte een verbinding naar aangrenzende woningen aan te leggen, waardoor de burens met een eenvoudige, door hem geleverde, ontvanger konden meeluisteren.

Er liep één draad vanaf het radiotoestel naar de burens. De andere pool was een draad naar de aarde, dat wil zeggen de waterleiding of een koperdraad, een paar decimeter diep in de grond. Al snel wist de hele buurt dat. Na een vergadering wilden nog vier burens meeluisteren. De kosten van de aanleg door vaklieden werden samen gedeeld. Hiermee was de radiocentrale geboren. De burens waren ingenomen met het voorstel voor vijftig cent per week de uitzendingen te beluisteren. In 1940 was het tarief voor de toen ruim 400.000 abonnees nog steeds hetzelfde.

De Eerste Nederlandse Radio Centrale van Janus Bauling verzorgde ook zelf uitzendingen.

Bewoners van de Stationsstraat te Koog herinneren zich dat Bauling in en na 1926 opnamen maakte van het draaiorgel van Prins en Pot. Zij hoorden buiten op straat dit orgel spelen en konden de muziek tegelijk ook binnen op hun radio, via het draadje, volgen.

De E.N.R.C.

Janus' vader, werd directeur en administrateur van de op 15 april 1924 opgerichte Eerste Nederlandse Radio Centrale, de E.N.R.C. De zeventienjarige Janus was uiteraard de technicus. De eerste uitzending van de radio-centrale was 16 april 1924 met de Matthäus- Passion vanuit de Sint Bavokerk te Haarlem. Dat moment beschouwt men als de officiële geboortedatum van de centrale radio-ontvangst. Er waren vijf abonnees aangesloten. Al spoedig opende de E.N.R.C. filialen in Wormerveer, Zaandam, Alkmaar, Heiloo en Amsterdam. In 1927 liepen er in 1100 gemeenten ongeveer 4000 aanvragen voor de radiocentrale. Er kwam een filiaal in Deventer, maar zelfs ook in Engeland: te Nottingham en Wolverhampton. Van de verkoop van de Engelse filialen kocht Janus in Deventer 29 huizen! Janus verhuisde in oktober 1929 naar Deventer. Hij trok zich eind 1932 terug uit de E.N.R.C., die door anderen werd voortgezet.

Janus Bauling, 1936. Foto archief Govert Steen, via Rob Philips

[Zweefvliegcentrum Teuge](#) speelde in de dertiger jaren een belangrijke rol, waarbij vooral de naam Janus Bauling naar voren springt. Bauling was de drijvende motor achter het Teuger vlieggebeuren, was directeur van de NV Vliegtuigbouw Deventer waar hij eigen zweefvliegtuigen produceerde. Bauling was ook voorzitter van de vliegclub Teuge, en min of meer uit liefhebberij, havenmeester van het kleine vliegveld Teuge. Als zodanig, wordt Janus heden ten dage nog genoemd wordt in diverse vliegtuigregistraties, zoals PH-JBA, JBB, JBC enz.

Sagitta

Op 9 maart 1966 verklaarde Janus Bauling aan de RLD te stoppen met de bouw van zweefvliegtuigen. Tegelijkertijd probeerde hij de verplichtingen van de fabrikant als houder van het type-certificaat ook over te doen aan de RLD. Deze ging daar niet op in. Tijdens hetzelfde onderhoud verklaarde Bauling dat hij nog twee Sagitta-zweefvliegtuigen in voorraad had en dat hij nog wel door zou gaan met het aanmaken van diverse onderdelen.

Daarnaast was hij enige tijd raadslid en wethouder voor de PvdA in Deventer. Zijn verdiensten voor de luchtvaart werden internationaal erkend. Bauling was ridder in de orde van Oranje-Nassau.

Lees meer in:

- de [special](#) over de Radiocentrale van Bauling op de site van de Historische Vereniging Koog-Zaandijk,
- de verhandeling van Van der Heem N.V. over de rol die Janus Bauling als [pionier van de draadomroep](#) speelde.
- de [special](#) over Janus Bauling van Stichting Industrieel Erfgoed Deventer.

[raadslid](#), [wethouder](#)

From:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/> - **ZaanWiki**

Permanent link:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/doku.php?id=bauling>

Last update: **2020/09/07 12:04**